

NÁVRH

na skrátené legislatívne konanie o vládnom návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

Na rokovanie vlády Slovenskej republiky sa predkladá návrh na skrátené legislatívne konanie o vládnom návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „návrh zákona“).

Naliehavosť prijatia návrhu zákona vyplýva predovšetkým z mediálne známeho prípadu trestného činu úkladnej vraždy, ktorý bol spáchaný pred niekoľkými týždňami v Dubnici nad Váhom. Tento ohavný protiprávny skutok, ktorý otriasol celou spoločnosťou, zároveň odkryl právne medzery vyplývajúce z nedostatočnej trestnoprávnej úpravy týkajúcej sa najmä výkonu ochranného liečenia. Z dôvodu systémovej chyby sa tento prostriedok na ochranu spoločnosti stal nedostatočne účinným. Uvedené považuje vláda za mimoriadnu okolnosť odôvodňujúcu prijatie navrhovaného zákona v skrátenom legislatívnom konaní. O existencii mimoriadnych okolností svedčí aj samotná účinnosť navrhovaného zákona, ktorá má nastať momentom vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

V úmysle predísť ďalšiemu ohrozeniu ľudských práv a slobôd, najmä právu na život, musí štát pri ochrane práv jednotlivca bezodkladne vykonať nápravu neželaného právneho stavu. Dôvera občanov v oblasti poskytovania efektívnej ochrany ich základných práv a slobôd bola narušená. V dôsledku absencie ochranných a preventívnych mechanizmov sa osoby, ktorým bolo uložené ochranné liečenie môžu „stratiť v systéme“. Vyššie uvedený stav považujeme za mimoriadnu okolnosť, ktorá si vyžaduje promptnú reakciu kompetentných štátnych orgánov v záujme predísť porušeniu základných ľudských práv a slobôd ďalších jednotlivcov. Významnou súčasťou ochrany práva na život je prevencia. Štát má povinnosť predchádzať situáciám, keď by mohlo prísť k ohrozeniu práva na život zo strany tretích osôb. Úlohou štátu je okrem iného aj chrániť spoločnosť pred útokmi fyzických osôb, ktoré porušujú alebo ohrozujú záujmy chránené Trestným zákonom.

Hlavným cieľom návrhu zákona je ochrana spoločnosti pred páchatel'ami, ktorým bolo na základe právoplatného súdneho rozhodnutia uložené ochranné liečenie. Navrhovaná právna úprava vyplňa právne vákuum najmä v prípadoch, kedy je na základe procesného postupu prokurátor povinný prepustiť napr. nepříčetného obvineného z väzby na slobodu napriek tomu, že ide o osobu, ktorá by mohla byť na slobode pre spoločnosť nebezpečná. V takýchto prípadoch je síce prokurátor povinný podať na súd návrh na uloženie ústavného ochranného liečenia voči tejto osobe, v praxi však dochádza k situáciám, kedy nie sú splnené kritériá civilného práva a zákona o zdravotnej starostlivosti pre držanie osoby v zdravotníckom zariadení bez jej súhlasu a zároveň nemôže byť táto osoba ani v ústave vykonávajúcom ústavnú ochrannú liečbu z dôvodu neexistencie súdneho rozhodnutia o uložení ochranného liečenia.

Urýchlenou legislatívnou reakciou prijatím vládneho návrhu zákona sa zabezpečí ochrana základných ľudských práv a slobôd jednotlivcov pred osobami, ktoré potrebujú ochranné liečenie. Neprijatie navrhovanej legislatívnej zmeny právnych noriem trestného práva by mohlo viesť k ďalším tragickým prípadom.

Čo sa týka uvedenej potreby okamžitého zásahu zákonodarcu, vláda na tomto mieste uvádza, že v prípade aplikácie § 89 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky môže Národná rada uplatňovať právomoc uznieť sa na skrátenom legislatívnom konaní, iba ak objektívne existuje mimoriadna okolnosť, a v jej rámci ide o dostatočne odôvodnený prípad ohrozenia základných ľudských práv a slobôd alebo bezpečnosti alebo hrozbu značných hospodárskych škôd pre štát.

Uvedené legislatívne opatrenia je potrebné prijať tak, aby mohli byť účinné čo najskôr, keďže neriešenie vzniknutej situácie alebo oddiaľovanie jej riešenia by mohlo ohroziť základné ľudské práva a slobody či bezpečnosť štátu. Podľa § 89 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky sú splnené podmienky na prerokovanie návrhu zákona v skrátenom legislatívnom konaní, pretože môže dôjsť k ohrozeniu základných ľudských práv, ktorými sú najmä právo na život, ktoré v sebe obsahuje všetky ostatné práva a slobody.

Ohrozenie základných ľudských práv a slobôd alebo bezpečnosti alebo hrozba značných hospodárskych škôd pre štát je potenciálnym následkom mimoriadnej okolnosti, ktorý je aj podľa presvedčenia vlády potrebné individualizovať. Ohrozenie základných ľudských práv a slobôd alebo bezpečnosti alebo hrozba značných hospodárskych škôd pre štát je dostatočne odôvodnené vtedy, ak ohrozenie je reálne (atribút reálnosti ohrozenia), priame (atribút bezprostrednosti ohrozenia) a je konkretizovaný spôsob ohrozenia (atribút konkrétnosti ohrozenia).

Vláda sa taktiež stotožňuje s tézou, že princípy demokratického právneho štátu sa uplatňujú i v procese tvorby práva na zákonodarnej úrovni. Za esenciálne pre zadost'učinenie princípom demokratického právneho štátu v procese tvorby práva vláda považuje najmä dodržiavanie princípu slobodnej súťaže politických strán, princípu väčšinového rozhodovania a ochrany menšiny, ale aj princípu verejnosti v zmysle práva verejnosti oboznámiť sa a identifikovať sa s „produktom“ parlamentnej procedúry (návrhom zákona). V tejto súvislosti však treba poukázať na to, že materiál, ktorý tvorí obsah návrhu zákona bola predmetom pripomienkového konania, rokovania Legislatívnej rady vlády Slovenskej republiky, vlády a Národnej rady Slovenskej republiky. Parlament však prerokoval vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (tlač 1528) v prvom čítaní a vo výboroch. Vo väzbe na uvedené nejde teda o nový návrh zákona, o ktorom by neprebehla odborná diskusia. Vzhľadom na uvedenú argumentáciu sa návrh zákona predkladá na rokovanie vlády v súlade s § 27 ods. 1 zákona č. 400/2015 Z. z. tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov.